

מתוך תחרות הכתיבה התורנית חוק שכר מינימום בהלכה

מאת שמשון הכהן נדל

הזוכה במקום השני בתחרות

בסיון תשע"א, עלה שכר המינימום במדינת ישראל ל-4,100 ש"ח לחודש, שהם 22.04 ש"ח לשעה (לבוגר מעל גיל 18). מצב שכר המינימום בישראל הוא הוגן לעומת מדינות אחרות, אבל עדיין לא מעל השכר מחייה. קשה לאדם לחיות ולהחזיק משפחה ב-22.04 ש"ח לשעה. שכר מינימום גבוה יותר יעזור לתנאי החיים של המעמד הנמוך והעניים. מנקודת המבט של צדק חברתי, האחריות היא שלנו להבטיח איכות חיים לכולם. אבל, האם זה צודק וישר שעל הממשלה לכפות חוקים אלה על מעסיקים?

אנחנו מאמינים שיש לתורה הקדושה הדרכה ורלוונטיות בכל הנוגע למדיניות ציבורית. אנחנו עוסקים בעולם המודרני עם עקרונות ישנים של תורתנו. היא יתורת חיים אשר מודיע את אורחות חיינו. אם כן, האם יש חובה הלכתית לשלם לעובדים שכר מינימום?

רשות לבני העיר

אתא בגמרא (בבא בתרא ה:), "רשאין בני העיר להתנות על המדות ועל השערים ועל שכר פועלים וגוי". מסביר רש"י שם, שיש לבני העיר הרשות "להגדיל" או "להקטין" שכר הפועלים. לכאורה מהגמרא, נראה שיש למנהיגות הזכות לשלוט בשכר מינימום ולכפות את המעסיקים לשלם - הכל לפי הצורך ולפי השעה. אך משמע מהמילה "רשאין" שהיא רשות, ולא בגדר חובה. ולכן מפורש בגמרא (שם צ.) כי בעוד החכמים מחויבים לקבוע את מחירי השוק למזון, ההתערבות במשכורות הוא רק רשות. וכן פוסקים הרמב"ם, הר"ף, הרא"ש, הטור והשולחן-ערוך.

מנהג המדינה

ההלכה מודעת לעובדה שהחברה קובעת סטנדרטים בסיסיים לגבי עבודה ושכרה. בהלכות פועלים יש כלל: "הכל כמנהג

המדינה" (משנה בבא מציעא פ"ז מ"א). מכאן אפשר ללמוד, שמכיוון שמנהג מדינת ישראל הוא לתת שכר מינימום לעובדים, קיימת הסכמה בין המעביד לעובד לעמידה בדרישות מסוימות. הן העובד הן המעביד מחויבים בהלכות בקיום התנאים האלה. אפילו אם, למשל, העובד מסכים לעבוד עבור פחות משכר המינימום - יש בזה איסור.

חוק שכר מינימום בהלכה גם נוגע בעניין דינא דמלכותא דינא. כתושבי מדינת ישראל, ההלכה דורשת מאיתנו לציית גם לחוקי המדינה. אמנם יש מחלוקת ראשונים אם דינא דמלכותא דינא חל גם בדיני ממונות, ופסק הרמ"א להלכה שדינא דמלכותא דינא כולל דברים שהם "לתקנת בני המדינה" (שו"ע חו"מ סי' שס"ט סעי' יא). וכן פסק בית הדין הרבני הגדול בירושלים (הרב יצחק נסים, הרב בצלאל זילטי, ויבדלחט"א הרב יוסף שלום אלישיב).

הגבלת רווחים

לאלץ מעסיקים לציית לשכר מינימום עלול לפגוע ברווח שלהם. קיים תקדים בתלמוד, שבו מגבילים את הרווח המותר למוכרים על מנת לאפשר לכל אחד רמת חיים בסיסית. אנו מוצאים שתקנו החכמים שהרווח על מזון בסיסי יוגבל ל-1/6. לדעת הסמ"ע, זה מבוסס על מצות התורה, "וחי אחיך עמך" (חוי"מ סי' רלא ס"ק מג).

מצות צדקה

לפי הרמב"ם, הצדקה הכי גדולה היא לתת למישהו את היכולת לפרנס את עצמו, "כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול" (הלי מתנות עניים פ"י ה"ז). אם המטרה של חוק שכר מינימום היא להפחית עניות ולתת לאנשים לפרנס את עצמם, לכאורה שכר מינימום הוא גם קיום של מצות צדקה לדעת הרמב"ם.

◀ המשך בעמ' 22

סנטר נסיעות טיולים לשומרי מסורת באיכות גבוהה

<p>הודו ונפאל 17 יום חצי פנסיון תאריכי יציאה: 13/2, 23/1 \$ 3,788</p>	<p>דרום אפריקה 13 יום טיסות אל על חצי פנסיון תאריכי יציאה: 13/3, 19/2 \$ 4,188</p>	<p>תאילנד מקיף כולל פאטייה 17 יום טיסות אל על חצי פנסיון תאריכי יציאה: 13/2, 30/1, 9/1 *פסטיבל הפרחים, 100 \$ בחגים \$ 2,990</p>
<p>הפלגה פאר לקריביים 14 יום תאריך יציאה: 6/1 כולל 2 לילות במיאמי, 3 לילות בלאס וגאס ו-7 לילות שייט טיסות אל על חצי פנסיון, פנסיון מלא בשייט רק \$ 3,699 (חדר עם חלון לים) 13/05 - שייט במערב הים התיכון כולל נופש בברצלונה</p>	<p>סין הקסומה 9 ימים תאריכי יציאה: 12/3 סין בייג'ין \$ 1,699</p>	

**המחירים לאדם בחדר זוגי וכוללים מיסים, היטלים וטיפים ט.ל.ח.
לפרטים: 03-6227777 | www.centertravel.co.il

המשך מעמ' 1

אור עולם

◀ תורתו יחזיק עם ישראל מעמד בלילות חושך הגלות, ויגיע לנחלתו בעת עמוד כהן גדול להקרבת קרבנות".

החל ממאורע זה, לומד התנא יונתן בן עוזיאל, מתחיל לוי למלא את תפקידו, לייחד את ישראל מן העמים ("אשר בחר בנו מכל העמים", במה? "ונתן לנו את תורתו"). מכאן ואילך, מבין גם פרעה, שעם ישראל יהיה כל עוד יעמדו מבניו ויעסקו בתורת ה' ויהיו דוגמא ומופת לעם ה', להזכיר לו את תפקידו להיות אור עולם.

המשך מעמ' 18

חוק שכר המינימום בהלכה

סיכום

קפיטליסטים מטיפים שעל הממשלה להיות פחות מעורבת בשוק החופשי. אך התורה מחייבת אותנו לעשות את הטוב והישר בעיני ה'. התורה עוסקת בהגנה על זכויות העובדים. אם בני העירי' רואים שיש צורך, הרשות בידם להתערב ולתקן. זוהי תקנת קהל - זוהי אחריות של הממשלה להבטיח שעובדיה לא מנוצלים.

חוק שכר מינימום הוא צדק חברתי שההלכה מחייבת. הבטחת התורה, "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (דברים טו:יא), מזכירה לנו שהאחריות עלינו תמיד להבטיח שכר מינימום הוגן וצודק, שאפשר לחיות איתו בכבוד.

חידה לשולחן השבת

מאת ראובן וגליין

הגשר על שמי וכשם חיבתי.

את פתרון החידה נא לשלוח למייל Shabaton@maslaw.co.il או לפקס 03-9239393, בין הפותרים יוגרל פרס.

פתרון החידה משבוע שעבר: המטה המנומר בפרשתנו, ובקבה ישוב על מפת ארצנו.

הפתרון: "יוקח לו יעקב מקל לבנה לח ולו וערמונו יפצל בהן פצלות לבנות", נאמר בפרק ל' פסוק לז'. מקל הוא מטה, של עץ לוח שהוא השקד(עפ"י רש"י), ופצל בהן פצלות שעפ"י רש"י עשה את המקל מנומר.

לוח זכר ובקבה לזית, שם של מושב עובדים בחבל לכיש כ-5 ק"מ ממערב לצומת האלה. האזור משופע במטעי שקדים ומכאן שמו. נוסד ב-1955 בידי עולים מצפון אפריקה במסגרת ההתיישבות "מן האונייה אל הכפר". במקום מערות קדומות חצובות בדמות פעמון.

פותר החידה מלפני שבוע הוא שילו בוקובה מאשדוד והוא זוכה בדיסק חדש.

המשך מעמ' 4

הסירו את א-להי הנכר

◀ בזה"ק שכינתא נטלית ביתא. והיה בהתקרבות נפלא שיעשה מרכבה לשכינה הקדושה, ואז היה מכיר שכל העבודה שעשה עד הנה לא היו מזוקקים ונבחרים כל כך נגד העבודה אשר הוא כעת בהתקרבות ועליה מעלה מעלה, עד שהיתה בעיניו העבודה הקודמת כעין עבודה זרה ח"ו נגד העבודה הזו, ויראתי להאריך בזה".

אלהי הנכר הוא האופן שבו כל אחד מאתנו חווה בעבודת האתמול שלו, בדרכו ה"ישנה" בעבודת ה', לעומת דרכו ה"חדשה", שבה הוא מבטא את שאיפותיו היותר עליונות והיותר נשגבות.

ראויה ביותר לציון זהירותו המופלגת של ר' אליעזר שפירא, שמעיד על עצמו "ויראתי להאריך בזה", אם מחמת משמעות הדברים כלפי הכלל, ואם מחמת החשש האישי מפני חומרתם של הדברים. מכל מקום ראוי לנו לשאוף לפסגות חדשות בעבודת ה', על בסיס תובנות והישיג האתמול.

עורך: עו"ד מאיר מזרחי
 מיסד ועורך ראשון: מוטי זפט
 משנה לעורך: הרב אופיר סעדון
 עיצוב גרפי: סטודיו גלילאו
 המו"ל: שבתון בע"מ - ת.ד. 8021 פ"ת 49651, פקס: 03-9239393
 סמנכ"ל שיווק ומכירות: שי מאור 052-4090888
מכירות: רחלי וינברגר 052-7773433
 הפצה: אשדוד בע"מ 03-9239111
 דואר אלקטרוני: meir@maslaw.co.il
 כתובתנו באינטרנט: <http://www.moreshet.co.il/sedra/shabaton>
<http://www.kipa.co.il/shabaton>
<http://www.tora.co.il>
 אנא שמרו על קדושת הגיליון | כל הזכויות שמורות

תודה

מקרב לב, לכל עשרות התורמים
שהעבירו לידנו תפילין.

התפילין נבדקו, חודשו והועברו
לילדים שידם אינה משגת.

אנו ממשיכים לקבל
זונות תפילין נוספות.

ניתן לפנות אלינו לצורך קבלת תפילין,
כל פנייה תענה בדיסקרטיות מלאה.

ליצירת קשר Shabaton@maslaw.co.il